

Ankor och gäss
– djurskydds-
lagstiftningen
i sammandrag

Innehåll

Djurskyddslagens betydelse för producenten	3
Djurskyddstillsynen	3
Förvaringsutrymme för ankor och gäss	5
Allmänna krav.....	5
Förhållandena i förvaringsutrymmet.....	6
Renhållning och underhåll av förvaringsutrymmet.....	6
Anordningar och redskap.....	6
Utomhusinhägnad.....	6
De som håller ankor och gäss måste registrera sig.....	8
Skötsel av ankor och gäss	9
Tillsyn över välbefinnandet.....	9
Vattning och utfodring av anka och gås.....	9
Behandling och hantering av anka och gås.....	10
Åtgärder som utförs på anka eller gås.....	10
Sjuka eller skadade anka och gås.....	10
Avlivning av anka eller gås på gården.....	13
Avel.....	13
Påverkan av djurens produktionsförmåga.....	13
Utrymmeskrav	14

Ankor och gäss – djurskyddslagstiftningen i sammandrag

I den här broschyren har samlats innehåll från de djurskyddsförfattningar som gäller hållning av ankor och gäss och deras välbefinnande.

De författningstexter som använts som källmaterial kan i sin helhet läsas på jord- och skogsbruksministeriets webbsidor på adressen www.mmm.fi.

Källor: djurskyddslagen (247/1996 och dess ändringar), djurskyddsförordningen (396/1996 och dess ändringar), statsrådets förordning om skydd av ankor och gäss (675/2010), ministeriets beslut om djurskyddskraven vid avlivning av animalieproduktionsdjur som hör till däggdjuren eller fåglarna (18/VLA/1996, ändr. 5/VLA/2000), ministeriets beslut om krav på skydd av djur vid slakt (23/VLA/1997).

Författningarna om skydd av djur vid tidpunkten för avlivning ändras när förordningen om avlivning börjar tillämpas 1.1.2013 (rådets förordning (EG) nr 1099/2009 om skydd av djur vid tidpunkten för avlivning).

Djurskyddslagens betydelse för producenten

Djurskyddslagens syfte är att på bästa möjliga sätt skydda djuren mot lidande, smärta och plåga. Lagen syftar också till att främja djurens välbefinnande och god behandling.

Djuren ska behandlas väl och de får inte åsamkas onödigt lidande. Det är också förbjudet att åsamka djuren onödig smärta och plåga.

Den allmänna principen inom djurhållningen är att främja djurens hälsa samt beakta djurens fysiologiska behov och beteendebest. I fråga om produktionsdjur innebär det här ofta minskad förekomst av sjukdomar och förbättrad produktion.

Djurskyddstillsynen

I problemsituationer som gäller ankors och gäss välbefinnande eller om det finns skäl att misstänka att fåglar hålls eller sköts i strid med djurskyddsbestämmelserna, kan en privat person ta kontakt med de lokala djurskyddsmyndigheterna. Djurskyddstillsynen på lokal nivå sköts av kommunalveterinären, tjänsteinnehavare som sköter kommunal hälsoskyddstillsyn (hälsoinspektörer) samt av polisen. Regionförvaltningsverket och speciellt länsveterinären styr och övervakar att djurskyddsbestämmelserna följs på det område. Livsmedelssäkerhetsverket Evisa styr och utövar i egenskap av centralförvaltningens myndighet tillsynen över att djurskyddsbestämmelserna verkställs och följs. På ministerienivå hör beredningen av djurskyddsbestämmelserna och tillsynen över att de verkställs till jord- och skogsbruksministeriet.

Förutom myndigheterna gör också djurskyddsövervakare befullmäktigade av regionförvaltningsverken djurskyddsinspektioner. Djurskyddsövervakarna kan göra inspektioner annanstans men inte på områden som omfattas av hemfriden. Vid inspektioner på områden som omfattas av hemfriden kan en djurskyddsövervakare dock inom gränserna för sin inspektionsrätt vid behov bistå myndigheten. Djurskyddsövervakaren kan i samband med inspektionen ge djurets ägare eller innehavare råd och anvisningar; däremot kan förbud och påbud ges endast av myndigheter. Om djurskyddsövervakaren vid en inspektion upptäcker sådana missförhållanden som förutsätter förbud eller påbud, måste han anmäla fallet till djurskyddsmyndigheten. ►

Aktuell information om förändringar i djurskyddstillsynen uppdateras på Eviras webbplats www.evira.fi.

I Finland finns dessutom många djurskyddsövervakare från olika djurskyddsorganisationer som arbetar på frivillig basis. Dessa djurskyddsövervakare har emellertid inte någon på djurskyddslagen baserad rätt att verkställa inspektioner.

Förvaringsutrymme för ankor och gäss

Allmänna krav

Förvaringsutrymmet för ankor och gäss ska vara tillräckligt rymligt, skyddande, ljusst, rent och tryggt och det ska så bra som möjligt beakta fåglarnas naturliga behov. Fåglarna i förvaringsutrymmet ska kunna skötas och inspekteras utan svårigheter. Förvaringsutrymmet ska ge ett tillräckligt skydd mot ogynnsamma väderförhållanden samt mot oskäligen köld, värme, drag och fukt. Djurskyddsaspekterna ska beaktas redan vid planeringen av byggnaderna och stängslan.

Förvaringsutrymmena för ankor och gäss ska byggas eller placeras så att fåglarna kan höra och se vad som sker i förvaringsutrymmet eller dess omgivning samt har möjlighet till socialt umgänge.

I förvaringsutrymmet ska ankorna och gässen kunna stå och vila i naturlig ställning och resa sig på ett naturligt sätt samt röra sig. Det ska finnas tillräckligt med liggplatser så att alla fåglar kan lägga sig samtidigt om de så vill.

Förvaringsutrymmet för ankor och gäss ska i fråga om material, konstruktion och andra egenskaper vara sådant att risken för att fåglarna ska skada sig är så liten som möjligt.

De inre ytorna i stallar avsedda som förvaringsutrymme för ankor och gäss samt utrustning och anordningar för fågelskötsel ska lätt kunna hållas rena och vid behov kunna desinfekteras. I ytbehandlingen får inte träskyddsmedel, målfärg eller andra ämnen användas på ett sådant sätt att de kan orsaka förgiftning hos fåglarna.

Förvaringsutrymmet ska ha tillräckligt med lämpliga vattenkärler där fåglarna kan väta huvudet. Det bör dock undvikas att fågelungar som är under tre veckor gamla blir genomväta.

Förvaringsutrymmet för ankor och gäss ska ha inredning och utrustning som är lämplig för fågelarten. Golvet i förvaringsutrymmet ska vara tillverkat av ett material som passar fåglarna samt sådant att det inte skadar fåglarna eller äventyrar deras hälsa eller välbefinnande. ►

Förvaringsutrymmet för över en vecka gamla fåglar ska ha tillräckligt med ändamålsenligt strö.

Förhållandena i förvaringsutrymmet

Djurstallet ska ha en sådan ventilation att luftens fuktighet, luftens strömningshastighet, dammängden eller koncentrationen av skadliga gaser inte blir skadligt höga.

Om ventilationen i djurstallet i huvudsak baserar sig på mekanisk ventilation, ska det även vid eventuella fel i ventilationsanordningen vara möjligt att åstadkomma en ventilation som är tillräcklig med tanke på fåglarnas hälsa och välbefinnande. I en mekanisk ventilationsanordning ska det vid behov finnas ett larmsystem som slår larm vid störningar i ventilationen. Larmsystemets funktion måste testas regelbundet.

Temperaturen och belysningen i djurstallet ska vara anpassade till fåglarnas behov. Om belysningen i djurstallet i huvudsak är artificiell, skall det ses till att ljusstyrkan minskas så att fåglarna får tid att vila.

Om belysningen i djurstallet i huvudsak baserar sig på artificiell belysning används en belysningsrytm på 24 timmar. Dygnet har en tillräckligt lång oavbruten mörk period.

Ankorna och gässen får inte ständigt vara utsatta för buller som överstiger 65 decibel (dB(A)).

Renhållning och underhåll av förvaringsutrymmet

Djurstallar, inhägnader, utrustning och anordningar ska hållas rena och i gott skick så att de inte skadar fåglarna eller äventyrar deras hälsa eller välbefinnande. Förvaringsutrymmet ska desinfekteras vid behov.

Förvaringsutrymmet och sådana anordningar som påverkar ankornas och gässens hälsa och välbefinnande ska

kontrolleras minst en gång om dagen. Fel som kan äventyra fåglarnas hälsa och välbefinnande ska repareras omedelbart eller, om detta inte är möjligt, ska fåglarnas hälsa och välbefinnande tryggas på något annat sätt.

I djurstallet ska gnagare och andra skadedjur bekämpas.

Anordningar och redskap

Redskap, anordningar och ämnen som är avsedda för skötsel, hantering, infångande, transport, bedövning eller avlivning av ankor och gäss och som uppenbart åsamkar fågeln onödig smärta eller plåga får inte tillverkas, importeras, säljas, överlåtas eller användas.

Anordningar och redskap som används för skötsel och utfodring av ankor och gäss får inte föranleda fåglarna någon fara.

Utfodringsrännor, -kärl och andra utfodringsanordningar ska placeras så att alla fåglarna i förvaringsutrymmet får tillräckligt med foder.

Förvaringsutrymmet för ankor och gäss ska ha tillräckligt många dricksplatser. Vattenkärl, -rännor och andra dricksanordningar ska placeras så att de kan nås av alla fåglar och så att de inte är farliga för fåglarna.

Om automatiska dricks- eller utfodringsanordningar används i förvaringsutrymmet ska fåglarna vänjas vid att använda dem.

Utomhusinhägnad

Den gång som leder ut ur djurstallet ska vara trygg för fåglarna. I utomhusinhägnaden och på andra utomhusområden får det inte finnas konstruktioner eller föremål som kan skada fåglarna. Marken ska vara sådan att den kan hållas lagom torr. Omgivningen ska vara tillräckligt lugn och bullerfri. ►

Utomhusinhägnaden och andra utomhusområden ska vara tillräckligt stora med beaktande av ankornas och gässens ålder, antal, storlek och aktivitet. Utomhusinhägnadens stängsel ska vara av ett material som är lämpligt och tryggt för fåglarna. Stängslen ska hållas i gott skick så att fåglarna inte skadar sig. Om stängslen tillverkas av nät ska nätets öglor vara av sådan storlek att fåglarnas huvuden, extremiteter eller andra kroppsdelar inte kan fastna i nätet.

Vid behov ska fåglarna ha lämpliga skydd mot ogynnsamma väderförhållanden utomhus.

De som håller ankor och gäss ska också beakta eventuella föreskrifter som gäller hållandet av fjäderfä utomhus på våren, i syfte att förhindra spridningen av fågelinfluensavirus.

De som håller ankor och gäss måste registrera sig

Alla som håller fjäderfä måste registrera sig. Också de djurhållningsställen där djuren hålls måste registreras. Mer information om registreringen finns på webbadressen www.evira.fi > Djur > Djurskydd och djurhållning > Märkning och registrering > Fjäderfä.

Skötsel av ankor och gäss

Tillsyn över välbefinnandet

Ankor och gäss som tagits om hand får inte lämnas utan skötsel eller överges. Hälsan och det allmänna välbefinnandet hos ett djur i vård samt djurets renhet och den övriga kroppsvård djuret behöver skall ombesörjas. Fåglarna ska få tillräckligt med lämplig föda, dryck och annan behövlig skötsel.

Ankornas och gässens välbefinnande och förhållanden ska inspekteras tillräckligt ofta, minst en gång om dagen och vid behov oftare. Särskild uppmärksamhet ska fästas vid inspektion av fåglarnas hälsa och välbefinnande under fåglarnas fortplantningstid eller vid stora förändringar i skötsel förhållandena.

Utgående från en allmän inspektion ska de fåglar som är i behov bli föremål för individuell inspektion. Om det vid kontrollen observeras något som avviker från det vanliga ska omedelbara åtgärder vidtas för att utreda och avhjälpa situationen.

Störning av den inre rangordningen inom fågelgruppen ska undvikas. När fågelgrupper sammanslås eller nya fåglar introduceras i gruppen sker en ombildning av de sociala relationerna. Då ska man fästa uppmärksamhet på att minska det aggressiva beteende som eventuellt uppstår. Fåglar som förhåller sig aggressivt till varandra eller annars kan skada varandra ska hållas åtskilda.

Vattning och utfodring av anka och gås

Ankan och gåsen ska ges tillräckligt med lämpligt foder och dryck av god kvalitet. Vid utfodringen ska man beakta de enskilda fåglarnas behov och säkerställa att varje fågel får tillräckligt med föda.

Det foder som ges till ankor och gäss ska vara näringsrikt och balanserat samt vid behov kompletterat med mineraler. Vid utfodringen ska plötsliga ändringar i fodrets sammansättning eller mängd undvikas.

Ankor och gäss får inte ges sådant foder, dryck eller annan näring som är farlig för deras hälsa. Det är förbjudet att underlåta att ge fåglarna sådana näringsämnen i brist på vilka fåglarna veterligen kommer att bli sjuka. ►

Ankor eller gäss får inte tvångsmatas i gödnings syfte eller för att öka produktionen.

Vid utfodrings- och dricksplatserna ska det finnas tillräckligt med utrymme så att det inte uppstår onödig konkurrens om dryck eller foder.

Anordningar och redskap avsedda för utfodring och vattning av fåglarna ska hållas rena. Fodret eller dricksvattnet får inte förorenas med avföring.

Särskild uppmärksamhet ska fästas vid att omgivningen kring fåglarnas dricksplatser och andra vattenkärl hålls tillräckligt torr.

Behandling och hantering av anka och gås

En anka och gås ska behandlas lugnt och vid hantering av fåglar ska man försöka utnyttja fåglarnas arttypiska beteende. Fåglarna får inte skadas eller behandlas våldsamt och de får inte i onödan skrämmas eller skärras upp.

Onödigt buller ska undvikas i förvaringsutrymmen för ankor och gäss. När fåglar fångas och flyttas ska det ske lugnt, och särskild försiktighet ska iakttas vid hanteringen av fåglarna.

Innan fåglarna fångas eller flyttas bort från sitt förvaringsutrymme ska man avlägsna sådana anordningar och redskap som utgör hinder och som kan skada fåglarna. Fåglar får inte lyftas eller bäras endast i benen eller hanteras så att huvudet hänger nedåt. Plötsliga förändringar i de dagliga skötselrutinerna ska undvikas.

Fjädrar eller dun får inte plockas från en levande fågel.

Åtgärder som utförs på anka eller gås

Operationer eller andra därmed jämförbara åtgärder som åsamkar smärta får utföras på anka och gås endast om det är nödvändigt på grund av fågelns sjukdom eller annan därmed jämförbar orsak.

Åtgärder får i regel endast utföras av en veterinär. Om den smärta som åtgärden vållar är lindrig och kortvarig eller om åtgärden inte tål uppskov får den dock utföras även av någon annan än en veterinär.

De redskap och anordningar som används vid åtgärderna ska vara lämpliga för ändamålet, rena och funktionsdugliga.

Sjuka eller skadade anka och gås

Om en anka eller en gås insjuknar eller skadas ska den omedelbart ges eller skaffas behörig vård. En sjuk eller skadad fågel ska vid behov placeras i ett ändamålsenligt utrymme där den får vara åtskild från andra fåglar. Om sjukdomens eller skadans art så kräver ska fågelns avlivas eller slaktas.

Den som äger eller håller produktionsdjur ska föra bok över medicinsk behandling av produktionsdjuren och över antalet döda djur. Bokföringen över medicinsk behandling av ankor och gäss ska sparas i minst fem år och bokföringen över antalet döda djur i minst tre år från utgången av det år då en anteckning om djuret senast gjordes i bokföringen.

Mer information om lagstiftningen som gäller medicinsk behandling av djur fås av den vårdande veterinären samt på webbadressen www.evira.fi > Djur > Djurhälsa och sjukdomar > Medicinering. ►

När det gäller att förebygga smittsamma djursjukdomar samt förhindra att de sprids är djurens ägare i central ställning. Aktuell information om djursjukdomar samt om bekämpning och övervakning av dem finns på webbadressen www.evira.fi > Djur > Djurhälsa och sjukdomar.

Avlivning av anka eller gås på gården

Avlivning av djur ska ske så snabbt och smärtfritt som möjligt. Ett djur får avlivas endast av en person som behärskar avlivning. Den som avlivar ett djur ska ha tillräckliga kunskaper i den avlivningsmetod och avlivningsteknik som tillämpas på djurarten i fråga samt tillräcklig skicklighet i att vidta åtgärden. Alla redskap och anordningar som används för avlivning av djur ska vara lämpliga för ändamålet och funktionsdugliga. För säkerställande av funktionsdugligheten ska redskapen och anordningarna kontrolleras och underhållas regelbundet.

Ett djur ska avlivas så, att det inte åsamkas onödig smärta eller plåga eller onödigt lidande och så, att övriga djur störs så litet som möjligt.

Den som avlivar djuret ska försäkra sig om att djuret har dött innan destruktionsen påbörjas eller andra åtgärder vidtas.

Mer råd och anvisningar om avlivning av djur fås vid behov av kommunveterinären.

Aktuell information om kraven som rör avlivning av djur och om tillåtna avlivningsmetoder finns på webbadressen www.evira.fi > Djur > Djurskydd och djurhållning > Djurskydd vid slakt och avlivning.

Avel

I avel ska djurskyddssynpunkter och djurens hälsa beaktas. Sådan avel eller användning av avelsmetoder som kan åsamka djuret lidande eller medföra betydande men för djurets hälsa eller välbefinnande är förbjuden. Det är också förbjudet att använda genteknik i syfte att förändra djurproduktionens kvantitet eller kvalitet, om det kan inverka menligt på djurens hälsa eller välbefinnande.

Djur får inte hållas för produktionsändamål, om det inte utgående från deras fenotyp eller genotyp rimligen kan antas att djuren kan hållas utan att djurhållningen är till men för deras hälsa eller välbefinnande.

Påverkan av djurens produktionsförmåga

Det är förbjudet att öka djurens produktionsförmåga på konstlat sätt med läkemedel eller andra motsvarande ämnen eller preparat, om det inte kan påvisas att dessa inte åsamkar men för djurens hälsa eller välbefinnande.

Utrymmeskrav

Storleken av en grupp av ankor och gäss som hålls i samma utrymme ska vara lämplig med avseende på fåglarnas ålder, storlek, kön och det utrymme som står till förfogande.

Antalet fåglar som är över 4 veckor gamla och som hålls för köttproduktion i ett förvaringsutrymme får vara högst:

Fågel	Hålls endast inomhus (kg/m ²)	Daglig tillgång till utomhus-inhägnad (kg/m ²)
Anka	16	20
Gås	14	18

Fåglar som hålls för avel ska ha minst följande utrymme per fågel i förvaringsutrymmet:

Fågel	Hålls endast inomhus (m ²)	Daglig tillgång till utomhus-inhägnad (m ²)
Anka	0,5	0,25
Gås	1	0,5

Fågelmödrar som används för avel ska ha tillräckliga och ändamålsenliga utrymmen för äggläggningen. Det ska finnas tillräckligt många boplatser och de ska planeras och placeras så att alla fågelmödrar i förvaringsutrymmet lätt kan ta sig till dem.

Livsmedelssäkerhetsverket Evira
Mustialagatan 3, 00790 Helsingfors
Telefon 029 530 0400 • Fax 029 530 4350
www.evira.fi

